

Педагогічна практика як ключовий етап підготовки майбутніх вчителів

Кібак Діана Вікторівна¹

Опубліковано	Секція	УДК
30.03.2025	Освіта/педагогіка	37.091.1:371.3

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15204232>

Анотація. Педагогічна практика є невід'ємною частиною підготовки студентів педагогічних спеціальностей, спрямованою на інтеграцію теоретичних знань у реальну педагогічну діяльність. Вона забезпечує можливість розвитку практичних навичок, необхідних для організації навчального процесу, застосування методів та технологій викладання, а також формування професійних умінь. Зокрема, практика допомагає студентам освоїти самостійне планування уроків, моніторинг результатів навчання, а також адаптацію до змін в освітньому середовищі. Важливим аспектом є розвиток умінь працювати з сучасними освітніми технологіями, що дозволяє підвищити ефективність навчального процесу.

Завдання педагогічної практики включають оволодіння педагогічними методами, стратегічне планування, розвиток творчої ініціативи, а також підвищення дослідницьких умінь. Зокрема, сучасні підходи до організації практики враховують використання цифрових інструментів для створення інтерактивних завдань та підтримки дистанційного навчання. У зв'язку з актуальними викликами, зокрема через воєнний стан, педагогічна практика зазнала трансформацій, що передбачають адаптацію до нових реалій, зокрема через впровадження дистанційного навчання та використання онлайн-ресурсів для забезпечення безпеки студентів.

У результаті педагогічна практика сприяє не лише формуванню професійних компетенцій, але й вихованню здатності до саморозвитку, адаптації до змінюваних умов і постійного оновлення знань. Цей етап є вирішальним для підготовки майбутніх педагогів до викликів сучасної освіти, зокрема у контексті технологічних інновацій та глобальних змін.

Ключові слова: підготовка філологів, виробничо-педагогічна практика, професійні навички, методика викладання, педагогічні компетентності, практичний досвід, вища освіта, педагогічна майстерність, розвиток студентів, підготовка вчителів.

Teaching practice as a key stage in the training of future teachers

Abstract. Pedagogical practice is an integral part of the training of students of pedagogical specialties, aimed at integrating theoretical knowledge into real pedagogical activity. It provides an opportunity to develop practical skills necessary for organizing the educational process, applying teaching methods and technologies, as well as forming professional skills. In

---

¹ Кібак Діана Вікторівна, асистент кафедри румунської та класичної філології, Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича. <https://orcid.org/0000-0002-4491-5494>.

particular, practice helps students master independent lesson planning, monitoring learning outcomes, and adapting to changes in the educational environment. An important aspect is the development of skills in working with modern educational technologies, which allows increasing the efficiency of the educational process.

The tasks of pedagogical practice include mastering pedagogical methods, strategic planning, developing creative initiative, and improving research skills. In particular, modern approaches to organizing practice take into account the use of digital tools for creating interactive tasks and supporting distance learning. Due to current challenges, in particular through the military situation, pedagogical practice has undergone transformations that provide for adaptation to new realities, in particular through the introduction of distance learning and the use of online resources to ensure the safety of students.

As a result, pedagogical practice contributes not only to the formation of professional competencies, but also to the development of the ability for self-development, adaptation to changing conditions and constant updating of knowledge. This stage is crucial for preparing future teachers for the challenges of modern education, especially in the context of rapid technological innovations and global changes. As educational environments evolve with advancements in digital tools and resources, future educators must develop the ability to integrate technology effectively into their teaching practices.

Keywords: teacher training, teaching practice, professional skills, teaching methods, pedagogical competencies, practical experience, higher education, pedagogical mastery, student development, teacher training.

Вступ

Постановка проблеми. Педагогічна практика є надзвичайно важливим етапом підготовки майбутніх вчителів, оскільки вона забезпечує інтеграцію теоретичних знань з практичними навичками, отриманими не тільки в процесі навчання, а й через безпосереднє залучення студентів до педагогічної діяльності. Від професійних якостей педагога, його інтелекту, творчого потенціалу, загальної ерудиції та педагогічної культури залежить успіх у розв'язанні важливих соціальних і освітніх завдань.

В умовах сучасного розвитку України, зокрема переходу до демократичної політичної системи, педагогічна діяльність набуває нових аспектів, що пов'язані з ускладненням соціальних завдань виховання молоді, підвищенням значущості педагогічної праці та розширенням сфер педагогічної діяльності. Це потребує підвищеної уваги до підготовки майбутніх вчителів, особливо до їх загальнопедагогічної підготовки, яка допоможе сформуванню нового професійного мислення, розвинути педагогічні навички та підготувати кожного студента до виконання активної, творчої ролі в освітньому процесі.

О. Коржук підкреслював, що сучасний педагог не повинен бути просто "фільтром" для передачі навчальної інформації, а має стати помічником учнів, сприяючи їх самостійній діяльності та взаємодії з навчальним матеріалом [6, с. 78]. Затверджена Кабінетом Міністрів України Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» до 2029 року ставить за мету підготовку висококваліфікованих педагогів, які мають глибокі знання теорії та практики, здатні до проектування та впровадження індивідуальних підходів, а також до розвитку здібностей учнів і створення сприятливого навчального середовища, що забезпечує психолого-педагогічний комфорт і сприяє прояву творчих здібностей школярів [9, с. 2].

Нова українська школа повинна забезпечити учнів не лише знаннями, але й вміннями їх застосовувати в реальному житті. Інтеграція української освіти в європейський освітній і науковий простір вимагає від вчителів зміни підходів у педагогічній діяльності, професійної мобільності, здатності сприймати інновації та

постійно вдосконалювати свої педагогічні компетенції, культуру та майстерність [5, с. 96].

Сучасна школа потребує вчителя нової формації, який має глибокі знання загальної і професійної культури, здатного до системного педагогічного мислення, вільного від стереотипів минулого та політично-ідеологічних обмежень. У цьому контексті надзвичайно важливу роль у підготовці такого вчителя відіграє педагогічна практика, яка передбачає самостійну професійну діяльність студентів, під час якої вони глибоко осмислюють вікові та індивідуальні особливості учнів, а також розвивають власні особистісні якості, організаторські здібності, такт, витримку та вміння ефективно взаємодіяти з дітьми та їх батьками.

Сьогоднішня школа потребує вчителя, який володіє високим рівнем професійної компетентності, відкритий до інновацій і здатний до постійного самовдосконалення. В цьому контексті, педагогічна практика є не тільки важливим етапом підготовки, але й незамінним інструментом для формування вчителя нової формації, здатного вирішувати педагогічні проблеми і сприяти розвитку кожного учня.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження в галузі педагогічної освіти підкреслюють важливість педагогічної практики в процесі підготовки майбутніх вчителів. Зокрема, в роботах таких авторів, як О. Бойко [1], О. Бреславська [2], М. Євтух [4], К. Ільницька [5], О. Коржук [6], Є. Левітан [7], В. Підгурська [8], В. Сидоренко [9], Г. Черевичний [11], наголошується на значенні практичного досвіду для розвитку педагогічних компетенцій та педагогічної майстерності. Дослідники відзначають, що на даному етапі майбутні вчителі мають змогу не лише застосовувати отримані знання, а й відпрацьовувати специфічні методи та стратегії навчання, що дозволяють адаптуватися до реальних умов освітнього процесу.

Зокрема, у роботах останніх років виділяється необхідність інтеграції інноваційних методик у педагогічну практику, які враховують сучасні вимоги до компетентності педагогів, зокрема використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), дистанційного навчання та інтерактивних форм навчання. Однак, незважаючи на достатньо широкий спектр досліджень у цій сфері, залишається ряд невирішених проблем. Серед них можна виділити недостатню увагу до особистісних аспектів педагогічної практики, таких як емоційний інтелект майбутнього педагога, його здатність до рефлексії та самовдосконалення в умовах практичної діяльності. Також, не завжди достатньо уваги приділяється адаптації програм педагогічної практики до специфічних умов та потреб кожного навчального закладу.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є дослідити роль педагогічної практики у підготовці майбутніх вчителів, виявити основні проблеми та перешкоди, які виникають під час її проходження, а також визначити шляхи вдосконалення цього етапу навчання з урахуванням сучасних вимог освіти.

Завдання статті:

1. Проаналізувати існуючі моделі педагогічної практики в закладах вищої освіти.
2. Визначити ключові компетентності, які формуються під час педагогічної практики.
3. Дослідити фактори, що впливають на ефективність педагогічної практики.
4. Розглянути можливості інтеграції сучасних педагогічних технологій у процес педагогічної практики.
5. Запропонувати рекомендації щодо удосконалення педагогічної практики для покращення підготовки майбутніх вчителів.

Результати

Педагогічна практика є важливим етапом у процесі підготовки студентів педагогічних спеціальностей до майбутньої професійної діяльності. Цей етап навчання передбачає низку специфічних вимог як до студентів, так і до бази практики. Вона є невід'ємною частиною навчально-виховного процесу і спрямована на розвиток у студентів здатності застосовувати теоретичні знання з педагогіки, психології, методики викладання та інших спеціальних дисциплін у реальних умовах педагогічної діяльності. Важливим аспектом є також удосконалення практичних навичок, необхідних для успішної роботи у класі.

Як зазначає В. Підгурська, «педагогічна практика є складовою навчально-виховного процесу, що має на меті навчити студентів використовувати науково-теоретичні знання у педагогічній діяльності, а також розвивати відповідні практичні навички» [8, с. 3]. Цей процес є не лише важливим етапом підготовки майбутнього педагога, але й необхідною умовою для інтеграції теоретичних знань у реальну педагогічну практику. Зокрема, студентам надається можливість безпосередньо застосовувати теоретичні концепції у процесі навчання учнів, враховуючи індивідуальні особливості та потреби кожного учня, а також використовувати різноманітні методи, технології та підходи.

Основною метою педагогічної практики є не тільки оволодіння студентами сучасними методами та формами організації навчального процесу, але й формування у них професійних умінь і навичок, що дозволяють приймати самостійні рішення в реальних умовах педагогічної діяльності. Це включає в себе здатність адаптувати навчальний матеріал до умов навчальної групи, ефективно використовувати різноманітні освітні технології, організовувати навчальний процес так, щоб він був максимально продуктивним для учнів.

Важливим аспектом педагогічної практики, за твердженням вченої, є розвиток у студентів вміння здійснювати самостійне планування та реалізацію навчальних занять, моніторинг результатів своєї роботи та внесення коректив у навчальний процес. Для цього майбутні вчителі повинні навчитись оцінювати ефективність застосованих методів і технологій, а також коригувати свою діяльність відповідно до змін, що відбуваються в освітньому середовищі [8, с. 4].

Однією з основних задач педагогічної практики є формування в студентів здатності до самовдосконалення і постійного оновлення знань. В умовах стрімких змін в освіті, зокрема у зв'язку з технологічними інноваціями та глобальними викликами, педагогам необхідно вміти швидко адаптуватись до нових умов. Це означає, що майбутні вчителі повинні бути готовими до постійного професійного розвитку, відслідковувати нові наукові дослідження, інноваційні методи навчання, брати участь у семінарах, тренінгах та інших формах підвищення кваліфікації.

Г. Черевичний вважає, що педагогічна практика є важливим компонентом загальної освіти, який орієнтований на сучасні вимоги до професії вчителя. Проблема організації та проведення педагогічної практики присвячено багато досліджень, зокрема вітчизняних науковців [11, с. 12]. За визначенням педагогічного словника, «педагогічна практика — це спосіб вивчення навчально-виховного процесу через безпосередню участь практикантів, мета якого — виробити в них уміння та навички, необхідні для майбутньої професійної діяльності, а також закріпити теоретичні знання і застосувати їх на практиці» [2, с. 54]. Це визначення найбільш повно передає сутність педагогічної практики як процесу, що включає в себе навчання студентів професійним вмінням і навичкам, що сприяють їх успішній педагогічній діяльності.

У контексті цього дослідження важливо також окреслити основні завдання педагогічної практики як частини навчального процесу. Згідно з Н. Уйсімбаєвою, завдання педагогічної практики є комплексними та багатоаспектними, оскільки вони

охоплюють широкий спектр навичок і вмінь, необхідних для ефективної педагогічної діяльності в школах. Одним із основних завдань є розвиток комплексу вмінь і навичок, що є основою для здійснення успішної навчально-виховної роботи в різних типах навчальних закладів [10, с. 224]. Це включає здатність ефективно організовувати навчальний процес, правильно застосовувати педагогічні методи та стратегії, адаптуючи їх до конкретних умов кожної освітньої установи.

Крім того, в межах педагогічної практики студентам необхідно оволодіти формами, засобами й технологіями навчально-виховної діяльності. Це означає, що майбутні педагоги повинні знайти способи інтеграції новітніх технологій, інноваційних методик та підходів у повсякденну діяльність. Враховуючи швидкий розвиток цифрових інструментів у сучасній освіті, це завдання набуває ще більшого значення, оскільки ефективне використання технологій може значно підвищити якість навчального процесу, а також дозволяє створювати нові, більш доступні та інтерактивні форми роботи зі студентами.

Погоджуємося із думкою Є. Левітана, один із важливих аспектів педагогічної практики — це застосування знань з теорії педагогіки, психології та методики викладання історії в практичній діяльності. Це завдання вимагає від студентів здатності не лише теоретично володіти знаннями, але й вміти застосовувати їх безпосередньо в педагогічній діяльності, враховуючи індивідуальні особливості учнів, вікові та психологічні фактори. Оскільки кожен учень має свої потреби, інтереси та рівень знань, майбутній педагог повинен вміти коректно адаптувати матеріал і методи навчання до конкретної ситуації [7].

Іншим важливим завданням є розвиток творчої ініціативи студентів, що дозволяє майбутнім педагогам проявляти себе не тільки як носії знань, а й як творці нового навчального середовища. Це включає здатність педагогів до самостійного пошуку нових підходів, розробки нестандартних уроків і інтерактивних занять, а також уміння мотивувати учнів до самостійної роботи та розвитку їхніх творчих здібностей.

Останнім, але не менш важливим завданням педагогічної практики є удосконалення дослідницьких умінь у педагогічній діяльності. Це завдання спрямоване на розвиток у студентів навичок самостійного проведення педагогічних досліджень, аналізу результатів навчального процесу, вивчення ефективності застосованих методик і технологій. У сучасному освітньому середовищі важливо не тільки слідувати усталеним підходам, а й вміти оцінювати їх ефективність і бути готовими до змін, спрямованих на покращення якості освіти.

Як і в професійній діяльності педагога, педагогічна практика передбачає використання різних методів, прийомів та засобів для передачі знань. У контексті підготовки майбутніх педагогів це особливо важливо, адже метою є не тільки передача теоретичних знань, а й формування практичних навичок, необхідних для роботи в реальних умовах освітнього процесу [9, с. 4].

У сучасних умовах можна виділити кілька основних типів педагогічної практики, кожен з яких має свою специфіку та сприяє розвитку певних професійних компетенцій у студентів (рис. 1).

Зазначені на рис. 1 типи педагогічних практик дозволяють студентам набути комплекс знань та навичок, що необхідні для ефективної роботи у майбутній професії. Кожен тип практики є важливим етапом у формуванні професійних компетентностей, які дозволяють студентам глибше зрозуміти специфіку роботи педагога в різних умовах.

Однак сучасні умови, зокрема, воєнний стан в країні, внесли значні корективи в проведення педагогічної практики. В умовах повномасштабного вторгнення російських військ багато традиційних методів навчання стали неможливими для застосування. Це вимагало від педагогів і студентів пошуку нових підходів і методик для забезпечення якісної підготовки майбутніх вчителів.

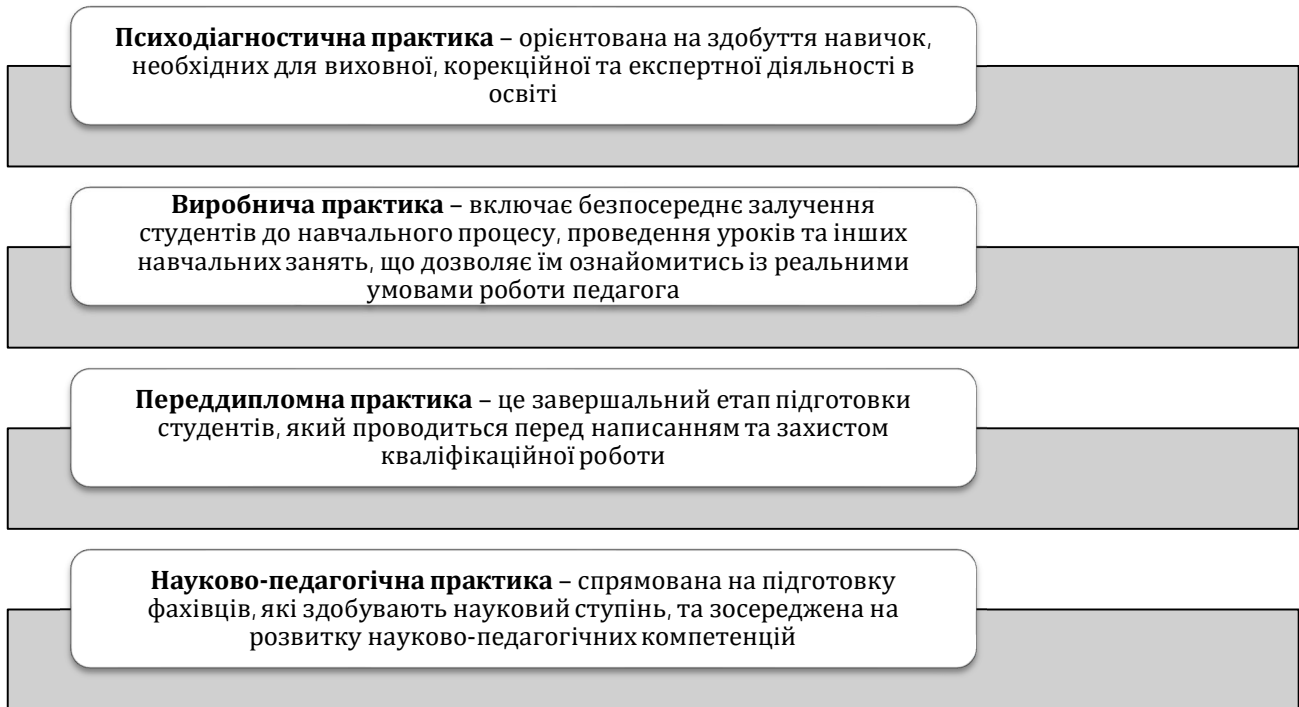

Рис. 1. Основні типи педагогічної практики [4]

Описуючи педагогічну практику в умовах війни, можна порівняти досвід її проходження «до» і «після» повномасштабного вторгнення, що дає змогу оцінити вплив змін на якість підготовки педагогічних кадрів та адаптацію освітніх процесів до нових реалій.

До початку повномасштабної війни всі види педагогічної практики проводилися в очному форматі. Майбутні вчителі відвідували бази практики, де мали змогу безпосередньо взаємодіяти з учнями, проводити заняття, надавати методичний матеріал у рамках практичних завдань і виконувати завдання згідно з програмою. Цей формат дозволяв практикантам повністю зануритися в освітній процес, а також надавав можливість отримати практичний досвід роботи в реальних умовах навчального середовища.

Після 24 лютого 2022 року ситуація кардинально змінилася. Російське вторгнення спричинило виникнення надзвичайної ситуації, яка унеможливила продовження навчального процесу, зокрема проходження педагогічної практики. Неготовність до таких обставин призвела до тимчасового призупинення освітнього процесу на кілька місяців. Водночас ситуація на окупованих територіях стала особливо складною для студентів, оскільки вони не мали доступу до стабільного зв'язку та перебували під загрозою насильства з боку окупантів [7].

На перший погляд здавалось, що подальше навчання та проходження практики в таких умовах неможливе. Проте, необхідність продовження підготовки фахівців стала нагальним завданням держави та освітньої системи України.

Сьогодні в умовах війни було розроблено нові підходи до проходження педагогічної практики, зокрема впроваджено дистанційний та асинхронний режими. Ці форми дозволяють студентам виконувати практичні завдання, не перебуваючи на базі практики, і при цьому забезпечують безпеку їхнього життя та здоров'я. Майбутні вчителі можуть обирати для проходження практики свій університет або іншу установу, яка погодилася прийняти їх на практику.

У результаті змін, які відбуваються в освітній сфері, педагогічна практика зазнала значних трансформацій, що сприяють розвитку нових підходів та методик навчання. Важливим елементом цього процесу є інтеграція сучасних технологій, що дозволяє підвищити ефективність підготовки майбутніх вчителів та забезпечити їхню адаптацію до сучасних вимог навчального процесу.

Однією з ключових змін є активне використання онлайн-ресурсів для створення дидактичних ігор, вправ, тестів та інших навчальних матеріалів. Платформи на кшталт «Всеосвіта», «Kaahoot!» та «ClassDojo» надають можливості для створення інтерактивних завдань, що стимулюють зацікавленість учнів [3]. Наприклад, платформа «Всеосвіта» пропонує викладачам інструменти для створення завдань відповідно до заданої теми, а також доступ до широкого спектра готових навчальних матеріалів. Використання таких платформ допомагає студентам не лише підготувати матеріали для уроків, а й активно залучати учнів до навчання через інтерактивні елементи.

Важливим моментом є використання платформ для дистанційного навчання та комунікації, що стало ще актуальнішим у зв'язку з обмеженнями, які виникли через пандемію та інші виклики. Платформи, як Google Classroom, Microsoft Teams або Zoom, дозволяють підтримувати постійний зв'язок між студентами та керівниками практики. Це відкриває можливості для проведення онлайн-консультацій, обговорення методів викладання та обміну досвідом. Майбутні вчителі можуть не тільки обговорювати теоретичні аспекти педагогіки, а й знайомитися з онлайн-ресурсами, які активно використовуються для навчання учнів.

Також, в рамках підготовки майбутніх педагогів, важливим є використання відеоаналітики для самоаналізу та покращення професійних навичок. Використання платформ для запису уроків, таких як Screencast-O-Matic або Zoom, дає студентам можливість записувати свої заняття для подальшого перегляду. Це дозволяє аналізувати власні методи викладання, виявляти помилки та вдосконалювати педагогічні вміння. Також відеозаписи можна використовувати для обміну досвідом з іншими студентами або наставниками [9, с. 6].

Інтерактивні платформи, як Padlet та Flipgrid, допомагають організувати групові проекти, де майбутні вчителі можуть разом працювати над завданнями, обмінюватися ідеями та створювати спільні навчальні матеріали. Ці інструменти дозволяють студентам не лише застосовувати теоретичні знання на практиці, а й розвивати важливі навички командної роботи [11, с. 33-34].

Не менш важливим є використання мобільних додатків для самонавчання та розвитку педагогічних навичок, оскільки такі інструменти значно підвищують ефективність навчального процесу та допомагають майбутнім педагогам оптимізувати свою професійну діяльність. Мобільні додатки не тільки сприяють покращенню організації навчання, але й розвивають вміння самостійно планувати робочі процеси, керувати часом, а також застосовувати новітні технології для підвищення якості навчання.

Наприклад, Duolingo є одним із найбільш популярних мобільних додатків для вивчення іноземних мов. Цей інструмент не тільки забезпечує зручний і доступний спосіб вивчення мов, але й дозволяє педагогам працювати над власною мовною компетенцією, що є важливим аспектом у професійній підготовці вчителів іноземних мов. Завдяки інтерактивним урокам, ігровим елементам та можливості встановлювати власні цілі, майбутні вчителі можуть значно покращити свої навички і мовну грамотність.

Ще одним корисним додатком є Evernote, який є ідеальним інструментом для організації нотаток, створення списків справ та збереження важливої інформації. Це додаток, який допомагає студентам ефективно зберігати всі матеріали, необхідні для підготовки до уроків, складання планів занять та проведення досліджень. Завдяки

можливості синхронізувати нотатки між різними пристроями, майбутні вчителі можуть мати доступ до важливої інформації в будь-якому місці та в будь-який час, що є дуже зручним під час педагогічної практики, коли потрібна оперативність і мобільність.

Trello, у свою чергу, є чудовим інструментом для управління проектами та задачами. Завдяки візуальному інтерфейсу, цей додаток дозволяє студентам планувати, організовувати та стежити за виконанням завдань під час практики. Майбутні вчителі можуть створювати картки завдань, визначати дедлайни, встановлювати пріоритети та слідкувати за прогресом виконання. Цей інструмент також корисний для координації групової роботи, коли майбутні вчителі працюють над спільними проектами або створюють матеріали для уроків.

Використання цифрових технологій і доступ до онлайн-ресурсів не лише допомагає студентам у підготовці до уроків, але й сприяє розвитку їхніх навичок у застосуванні інноваційних методик викладання, підвищуючи ефективність навчального процесу і роблячи його більш адаптованим до сучасних вимог та умов [9, с. 7-8].

Особливу увагу заслуговує думка К. Ільницької та В. Миколайко, які підкреслюють важливість адаптації завдань практики в умовах дистанційного навчання для розвитку ключових педагогічних компетентностей студентів. Як зазначено в їх роботі, «практичну підготовку студентів в умовах дистанційного навчання здійснюють за окремо затвердженими програмами, що включають методичні рекомендації для використання педагогічно-психологічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [5, с. 96-97]. У цих програмах розроблені адаптовані завдання, що враховують специфіку виконання в умовах воєнного стану.

Враховуючи ці підходи, можна стверджувати, що методика дистанційного викладання в умовах воєнного стану є ефективним і оптимальним варіантом. Цей формат дозволяє проводити уроки через інтернет-платформи, що забезпечують дистанційний зв'язок між учнями та педагогами, що є важливим у контексті забезпечення безпеки та доступності освіти.

Для підготовки майбутніх педагогів в умовах військового стану науковці також рекомендують використання методик, що були затверджені Міністерством освіти і науки України під час пандемії COVID-19, зокрема «Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти». Ці методики дозволяють адаптувати освітній процес до сучасних умов, зберігаючи його якість і доступність для студентів [4].

Розглядаючи важливість педагогічної практики, О. Коржук акцентує увагу на психологічному аспекті підготовки майбутніх педагогів, зазначаючи, що «однією з ключових умов і засобів професійної підготовки та формування професійної компетентності є педагогічна практика студентів. Оволодіння педагогічною діяльністю та готовність до неї можливі лише за умови інтеграції теоретичної та практичної підготовки, оскільки жоден компонент готовності не може бути сформований лише в умовах навчального процесу в аудиторіях вищого навчального закладу» [6, с. 78].

Цей підхід підкреслює важливість педагогічної практики як етапу, на якому майбутні вчителі можуть не лише застосовувати набутих знання, а й випробувати себе в реальних умовах педагогічної діяльності. Теоретична підготовка без практичного досвіду є лише основою для формування професійних компетенцій. Однак саме на практиці майбутні вчителі мають можливість розвивати та вдосконалювати свої вміння і навички в організації навчально-виховного процесу. Педагогічна практика стає важливим етапом, де відбувається безпосереднє зіткнення з реальними проблемами навчання, виховання та розвитку учнів, що є неможливим без активної участі студентів у реальних ситуаціях.

Одним із основних завдань педагогічної практики, за словами О. Коржука, є забезпечення всебічного розвитку особистості студента. Це включає не лише набуття

професійних умінь і навичок, але й розвиток внутрішніх якостей, таких як емоційна стійкість, здатність до самоаналізу, адаптація до змінюваних умов, а також здатність до самовдосконалення. Оскільки педагогічна діяльність має великий психологічний аспект, важливою є також психолого-педагогічна підготовка студентів, що дозволяє їм розуміти учнів, ефективно взаємодіяти з ними, а також будувати сприятливу атмосферу в класі.

Педагогічна практика має величезний вплив на розвиток професійних навичок майбутніх педагогів. Це не лише формування умінь планувати уроки, розробляти методичні матеріали, застосовувати різноманітні методи викладання, але й виховання здатності до ефективною комунікації з учнями, їх батьками та колегами. Вміння будувати взаємодію з різними групами людей є важливим аспектом педагогічної діяльності, оскільки педагог постійно має справу з різними соціальними і психологічними групами [2, с. 55].

Завдяки педагогічній практиці майбутні вчителі мають можливість не лише випробувати себе в реальних умовах навчального процесу, але й навчитися відповідати на виклики сучасної освіти, зокрема на необхідність постійного оновлення своїх знань і професійних навичок. Педагогічна практика виховує в студентів усвідомлення важливості постійного саморозвитку, здатність до самоосвіти, а також вміння використовувати новітні освітні технології та методики [6, с. 79].

Отже, як ми можемо побачити, практична частина навчання, зокрема педагогічна практика, передбачає не лише закріплення теоретичних знань, а й морально-психологічну підготовку студентів до реальної професійної діяльності. Важливим є також визначення основних принципів, які лежать в основі організації педагогічної практики, оскільки вони є основою для ефективного проведення практичного навчання майбутніх учителів.

У цьому питанні ми підтримуємо думку О. Бреславської, яка визначила основні принципи педагогічної практики які систематизовано в табл. 1.

Таблиця 1

Основні принципи педагогічної практики [1, с. 48]

Принцип	Опис
Особистісно орієнтований підхід	Підготовка студентів з урахуванням їх індивідуальних потреб і розвитку як особистості.
Неперервність і систематичність	Практики проводяться протягом усього навчання з поступовим ускладненням завдань, змісту, форм і методів.
Зв'язок з теоретичними дисциплінами	Практика тісно пов'язана з вивченням теоретичних предметів, забезпечує єдність науково-теоретичних і психолого-педагогічних основ.
Творчий характер практики	Майбутні вчителі залучаються до пошуково-дослідницької діяльності та розв'язання конкретних педагогічних проблем.
Змістовий зв'язок з лабораторними і курсовими роботами	Практика має зв'язок з лабораторними завданнями, курсовими та дипломними роботами студентів.
Комплексний характер практики	Передбачає міжпредметні зв'язки між психолого-педагогічними і фаховими дисциплінами.
Інтеграція університетів і освітніх установ	Співпраця університетів і навчальних закладів, де проходить практика.
Диференціація і індивідуалізація змісту	Зміст і організація практики адаптуються відповідно до специфіки факультету та умов роботи університету і школи.
Інноваційний підхід та педагогічні технології	Впровадження новітніх педагогічних технологій у практичну підготовку студентів.

Вищезазначені принципи в повній мірі розкривають сутність і підходи до проведення педагогічної практики, знову підкреслюючи важливість зв'язку теорії та практики, що є ключовим завданням у підготовці майбутніх педагогів.

Висновки

Отже, педагогічна практика є ключовим етапом у підготовці майбутніх вчителів, адже вона дає змогу поєднати теоретичні знання з практичними навичками, які здобуваються не лише під час навчання, а й через реальний досвід роботи в навчальному процесі. Взаємодія теорії та практики є основною складовою підготовки педагогів, а в умовах військового стану роль практики стає ще важливішою, оскільки вона допомагає адаптувати навчальний процес до нових викликів та забезпечує збереження якості підготовки фахівців.

Список використаних джерел

1. Бойко О.Ю. Педагогічне застосування психолінгвістичного аспекту віртуальної комунікації на уроках англійської мови. Вісник студентського наукового товариства Горлівського інституту іноземних мов. Дніпро. 2023. Вип. 11. С. 48-49.
2. Бреславська О., Макаревич І. Сучасні підходи до створення організаційно-педагогічних умов педагогічної практики студентів вчз. Збірник наукових праць: зб. наук. Праць. № 1. 2014. С. 54-55. URL: <http://znp.udpu.edu.ua/article/view/197512> (дата звернення: 01.03.2025).
3. Всеосвіта: веб-портал. URL: <https://vseosvita.ua/> (дата звернення: 01.03.2025).
4. Євтух М.Б. Педагогічна практика в системі підготовки майбутнього педагога. Тези доповідей, Монако, 3 квітня 2020 року, Volume 2. DOI 10.36074/03.04.2020.v2.34. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/719982/> (дата звернення: 01.03.2025).
5. Ільницька К., Миколайко В. Особливості практичної підготовки здобувачів вищої освіти педагогічних спеціальностей в умовах запровадження воєнного стану. Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих наук в контексті вимог Нової української школи. Зб. наук. тез доповідей III міжнар. наук.-практ. конф. 26-27 травня 2022 року. С. 95-98. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/25732/1/26_Ilnitska_Mykolayko.pdf (дата звернення: 01.03.2025).
6. Коржук О. Педагогічна практика як складова професійної підготовки компетентного вихователя. Вісник Інституту розвитку дитини. Сер.: Філософія, педагогіка, психологія: зб. наук. праць. № 29, 2013. С. 77-82. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Virid_2013_29_17 (дата звернення: 01.03.2025).
7. Левітан Є.С. Педагогічна практика як важливий аспект підготовки фахівців-педагогів в умовах військового стану. URL: <https://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/18674/Педагогічна%20практика%20як%20важливий%20асpekt%20підготовки%20фахівців-педагогів%20в%20умовах%20військового%20стану.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 01.03.2025).
8. Підгурська В.Ю. Педагогічна практика як важлива передумова становлення майбутнього вчителя-класовода. Вісник Житомирського державного університету. Сер. педагогічні науки: зб. наук. праць. № 68, 2013. С. 3-7. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/9444/1/1.pdf> (дата звернення: 01.03.2025).
9. Сидоренко В., Кулішов В., Торба Н. Інноваційні підходи до організації видів практик здобувачів вищої освіти в період воєнного стану. Вісник Національної академії наук України. Заг. наук. журнал. № 5, 2023. С. 1-15. URL:

<https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/349> (дата звернення: 01.03.2025).

10. Уйсімбаєва Н.В. Вплив педагогічної практики на формування професійної компетентності майбутнього педагога. Наукові записки кафедри педагогіки: зб. наук. праць. № 28, 2012. С. 223-228. URL: <https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/article/download/3637/3203> (дата звернення: 01.03.2025).

11. Черевичний Г.С. Педагогічна практика майбутніх учителів історії (сучасні технології організації та проведення): метод. рек. – Київ: ТОВ «Видавництво «Юстон», 2024. – 72 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743298/1/2024_MR_PEDPRACTICE_Cherevychny%20GS.pdf (дата звернення: 01.03.2025).